

KURUM DENETİM RAPORLARINA GÖRE İLKÖĞRETİM OKULLARININ SORUNLARI (Aksaray İli Örneği)*

Ayhan CAN**

Atilâ YILDIRIM***

Özet

Bu araştırmanın amacı kurum denetim raporlarına göre ilköğretim okullarının sorunlarını ortaya koymaktır. Araştırma, genel tarama modelindedir. Veriler, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Bu araştırmanın verileri Aksaray İli Merkez ve ilçelerinde 2008-2009 öğretim yılında denetimi yapılan 145 ilköğretim okulundan elde edilmiştir. Toplanan veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucu, kurum denetim raporlarından birbirinden farklı 67 sorun tespit edilmiştir. Bunlar; fiziki durum, eğitim-öğretim durumu, büro işleri, öğrenci işleri, personel işleri, hesap ayıniyat döner sermaye ve taşınır mal işleri, kurumun ihtiyaç ve fazlalıkları boyutlarında ele alınmıştır. Kurum denetim raporlarında en çok üzerinde durulan konu eğitim-öğretim işleridir (%66.03). Diğerleri ise, fiziki durum (%12,97), hesap ayıniyat döner sermaye ve taşınır mal işleri (%6.65), kurumların ihtiyaç ve fazlalıkları (%6.60), büro işleri (%3.57), personel işleri (%2.59) ve öğrenci işleri (%1.56) olarak bulunmuştur. İlköğretim okullarının en önemli sorunları; "proje ve performans görevlerinin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve sunumu", "bitişik eşik yazının kavratılması, yazı bozukluğunun giderilmesi", "1. sınıfta okuma/yazma çalışmaları", "öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin yapılması, yanlış yada eksik etkinliklerin düzeltilmesi", "dil bilgisi, imla ve noktalama işaretlerini kullanma", "okul ve bölümlerin temizliği", "sınıf düzeni", "bahçenin düzenlenmesi, ağaçlandırılması ve ağaçların bakımı", "bakım onarım" olarak sıralanabilir.

Anahtar Sözcükler: Kurum denetimi raporu, ilköğretim, il eğitim denetmeni, kurum denetimi

Giriş

Örgütler, süreklilikleri, belirli amaçlara sahip olmaları ve eylemlerinin örgütlenen iş olmaları açısından geçici insan topluluklarından ayrılırlar. Örgütlenmemiş bir grup yalnızca bir insan yığındır. Yaşamak için örgütlenmek zorunludur. Örgüt, yönetimin etkili ve verimli olarak işlevde bulunmasını sağlayacak biçimde düzenlenmiş bir yapıdır. Bir bakıma yönetimin anatomisidir (Kaya, 1991, s.32).

* Ayhan Can'ın yüksek lisans tezinden alınmıştır

** İl eğitim denetmeni Aksaray

*** Yrd.Doç.Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi A.Keleşoğlu Eğitim Fakültesi

Her kurumun amacına ulaşabilmesi için sahip olduğu ve yararlanabileceği kaynakları en iyi şekilde kullanması gerekir. Örgütün amaçlarına ulaşma derecesi, bir bakıma kaynakları kullanabilme becerisine bağlıdır. Bu nedenle, kurum çalışmalarının sürekli olarak gözetim ve denetim altında tutulması, kaynakların kullanılma durumlarının belirlenmesi zorunludur. Bundan da önemlisi, ürün ve verimliliğin yakından izlenmesi ve sürekli olarak artışını sağlayacak önlemlerin alınması gerekliliğidir. Bu açıdan bakıldığında, denetim, kurumlar için hayati bir önem taşır (Taymaz, 1982, s.3).

Denetim sistemi, her karmaşık örgütte vardır. Denetimin, örgüt açısından zorunlu olması, örgütün kendi varlığını sürdürmeye kararlı oluşunun doğal bir sonucudur. Örgütün var oluş nedeni, amaçlarını gerçekleştirme derecesine bağlıdır. Böylece, örgüt girdilerinin, sürecinin ve çıktılarının planlı ve programlı olarak, sürekli bir biçimde kontrol edilmesi ve değerlendirilmesi gereklidir (Aydın, 1993,s.1). Denetim, öğretmen ve denetmenlere uygulamaları hakkında daha fazla bilgi edinmelerine; bilgi ve becerilerini veliler ve okul için en iyi bir şekilde kullanabilmelerine yardım eden bir süreçtir. Denetim okulu daha etkili bir öğrenme ortamı haline getirmek için önemlidir (Karagözoglu, 1972; Sergiovanni ve Starratt, 2002, s.4).

Eğitim işi uzun soluklu bir süreçtir. Uzun soluklu olması, bu alandaki planlanmanın da yine orta veya uzun vadeli olmasını gerektirir. Uzun vadeli olan bu çalışma sürecinde, eğitimin ulusal düzeyde belirlenmiş olan amaç, ilke ve programlar doğrultusunda yürütülüp, yürütülmediğinin değerlendirilmesi ve kontrolü, eğitim kurumlarında görev yapan yönetici, öğretmen ve diğer personelin çalışmalarını değerlendirmek, yönlendirmek, geliştirici ve düzeltici önlemler almak için sürekli ve düzenli bir denetime gereksinim vardır. Zira denetim, kamu yararı adına davranış kontrol etme sürecidir (Taymaz, 1982, s.1).

Denetmenlerin görev alanları; mesleki rehberlik, inceleme-araştırma, ders ve kurum denetimi, soruşturma olarak sıralanabilir. Patriccia Mc Carth'in (1993) denetmen rollerine ilişkin araştırması sonucunda şu roller ortaya çıkarmıştır; Mesleki yardım ve rehberlik (% 20), öğretmenlik (%20), değerlendiricilik (% 17), yöneticilik (%12), psikolojik danışmanlık (% 5). Bu oranlar, denetmenlerin gösterdikleri rollerin yüzdelerini ifade etmektedir.

Denetim ve denetmenler konusunda yurt içi ve yurt dışında yapılan birçok araştırma (Andrews, 1991; Başar, 1993; Başaran, 1986; Çığ, 2006; Dündar, 2006; Kapusuzoğlu, 1988; Okutan, 1996; Olgun, 2005; Öz, 1977; Özbek, 1997; Patriccia, 1993; Richard, 1985; Ünal ve Kantar, 2011; Ünal, Yavuz ve Küçükler, 2011; Williams, 1993; Yalçın, 2001; Yıldırım, 2006; Yılmaz, 1998; Terzi, 1996) bulunmaktadır. Ülkemizde denetim ve il eğitim denetmenlerini değişik yönlerden inceleyen araştırmalar olmakla birlikte il eğitim denetmenlerinin ilköğretim okullarında yaptıkları denetim raporlarına göre karşılaşılan sorunlarla ilgili doğrudan yapılan bir araştırma bulunmamaktadır. Denetim raporu; ilköğretim okulunu denetleyen il eğitim denetmenlerinin denetim süresince, gözlenen, belirlenen durumların ve çözüm önerilerinin rapor biçiminde yazılmasıdır. Her ilköğretim okulunda denetim raporlarının yazıldığı denetim defteri bulunmak durumundadır.

Bu araştırmanın amacı il eğitim denetmenlerinin ilköğretim okullarında kurum ve öğretmen denetimi sırasında tespit ettiği eksiklikler ve bu eksikliklerin

giderilmesi için getirilen önerilerinin ortaya çıkarılmasıdır. Denetim eğitim sisteminin amaçları doğrultusunda doğru işleyip işlemediğini kontrol süreci olduğundan, denetim raporlarında belirtilen hususlar önemlidir. İlköğretim okullarında tespit edilen sorunlar genelde eğitimin sorunlarının çözümüne ışık tutabilir. Araştırma sonucu belirlenen eksiklikler ve önerilerin ilköğretim kurumunun verdiği eğitim-öğretimin niteliğini artırmada katkıda bulunacağı umulmaktadır. Ayrıca, ilköğretim okullarında eğitim-öğretim hizmetinin gelişmesine ve denetimin niteliğine katkıda bulunması beklenmektedir. Araştırma sonucuna göre, ilköğretim okulları yöneticisi ve öğretmenleri kendilerinden beklenen rollerin neler olduğunu görerek, kendilerinden beklenen rolleri yerine getirmelerine katkıda bulunacaktır.

Yöntem

Araştırma, genel tarama modelindedir. Veriler, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, önceden var olan materyallerin kullanılmasıdır. Doküman incelemesinde araştırmacı, önceden var olan materyalleri kullanarak içerik ya da resmin en geniş açıdan analiz ve değerlendirmesini yapar (Yıldırım ve Şimşek, 2006:187).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2008-2009 eğitim öğretim yılında Aksaray İl Merkezi ile Ortaköy, Sarıyahşi, Ağaçoören, Gülağaç, Güzelyurt ve Eski İlçelerindeki resmi ilköğretim okulu kurum denetim raporları oluşturmaktadır. Bu bağlamda 2008-2009 öğretim yılında denetimi yapılan 145 ilköğretim okulu ve bu okulların bulunduğu yerleşim yerleri belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada il eğitim denetmenlerinin ilköğretim kurumlarında denetim sürecinde tespit ettikleri sorunlar, eksikliklerin neler olduğunu ortaya çıkarabilmek için kurum denetim raporları incelenmiştir. İnceleme, MEB, İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Denetim Yönergesi'nde Kurum Denetiminde İncelenecek Durumlar (MEB, 2001) başlığı altında belirtilen fiziki durum, eğitim-öğretim işleri, öğrenci işleri, büro işleri, personel işleri, hesap ayniyat döner sermaye ve (demirbaş) taşınır mal işleri ve kurumun ihtiyaç ve fazlalıkları görev alanları esas alınarak yapılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Toplanan veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006:227). İl eğitim denetmenlerinin, ilköğretim kurumlarında tespit ettikleri eksikliklerin benzerlik ve farklılıkları tespit edilerek bunların nedenleri ve karşılaştırmaları yapılmıştır. İçerik analizi yoluyla elde edilen birbirlerine benzeyen veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmiş, anlaşılır biçimde organize edilip yorumlanmıştır.

Araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Denetim Yönergesi ekinde bulunan Denetim Raporu örneğinde, kurum denetiminde incelenecek durumlar başlığı altında belirtilen fiziki durum, eğitim

öğretim durumu, büro işleri, öğrenci işleri, personel işleri, hesap ayniyat, döner sermaye ve taşınır mal işleri ve kurumun ihtiyaç ve fazlalıkları olmak üzere 7 kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler altında denetim raporlarında getirilen önerilerin tekrarlanma sıklığına ve birbirine benzerliğine göre fiziki durum, 12 alt kategori, eğitim öğretim durumu 28 alt kategori, büro işleri 10 alt kategori, öğrenci işleri 4 alt kategori, personel işleri 5 alt kategori ve hesap ayniyat, döner sermaye ve taşınır mal işleri 4 alt kategori ve kurumun ihtiyaç ve fazlalıkları ise yine 4 alt kategoriye ayrılmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlik

Geçerlik ve güvenilirlik, araştırma sonuçlarının inandırıcılığını sağlamak için kullanılan en önemli iki ölçüttür. “Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2006:257). Bu araştırmaya özgü olarak, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla iki işlem gerçekleştirilmiştir. (1) Veri analizi öncesinde kurum denetim raporları ilköğretim kurumları denetim raporu formatı ve uzman görüşleri doğrultusunda 7 kategoriye ayrılmıştır. (2) Kurum denetim raporlarında bu kategorilerle ilgili en sık tekrarlanan eksiklikler göz önüne alınarak belirlenen temaları en iyi temsil ettiği düşünülen alt kategoriler belirlenmiştir. Bu görüşlerin tümüne bulgular kısmında yer verilmiştir.

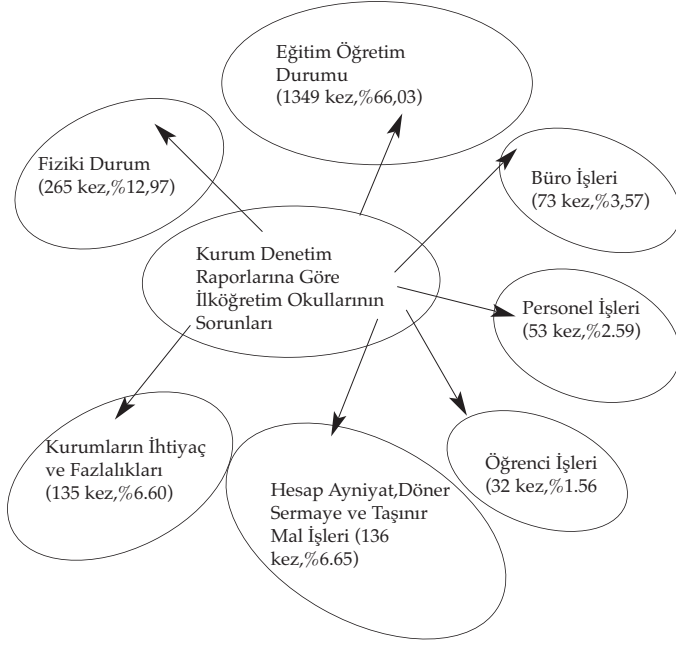
Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için alt kategoriler, kategorilere yerleştirilmiştir. Daha sonra kurum denetim raporlarına göre belirlenen kategoriler ile alt kategoriler Necmettin Erbakan Üniversitesi (Ünal,A) ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde (Kartal,S) iki uzmana verilerek belirlenen 7 kategorinin alt kategorilerin birbiriyle ne derece uygun olduğu istenmiştir. Daha sonra araştırmacının ve uzmanların yaptığı eşleştirmeler birbiri ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilerek, araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman’ın (1994) formülü ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$) kullanılarak hesaplanmıştır. Bu araştırmaya özgü olarak, araştırmacının yaptığı eşleştirmeler ile uzmanların yaptığı eşleştirmeler sonucunda 12 görüşün farklı temalarla eşleştirdiği görülmüştür. Bu durumda, $\text{Güvenirlik} = \frac{67}{67 + 12} = \% 85$ olarak hesaplanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Kurum denetim raporlarına göre ilköğretim okullarının sorunları konusunda yapılan bu araştırmada, kurum denetim raporlarında birbirinden farklı 67 sorun tespit edilmiştir. Bunlar; kurum denetim raporları, fiziki durum, eğitim-öğretim durumu, büro işleri, öğrenci işleri, personel işleri, hesap ayniyat, döner sermaye ve taşınır mal işleri ve kurumun ihtiyaç ve fazlalıkları boyutlarında ele alınmıştır.

Kurum denetim raporlarında 7 kategoriye ilişkin tespit edilen sorunların dağılımı, tekrar edilme sıklığı ve yüzdelikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1 Kurum Denetim Raporlarına Göre İlköğretim Okullarında Belirlenen Sorunların Dağılımı

Denetim raporlarına göre en çok karşılaşılan sorunlar beklendiği gibi, eğitim öğretime ilişkin sorunlardır (% 66,03). Bunlardan başlıcaları; proje ve performans görevlerinin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve sunumunda karşılaşılan sorunlar. Bitişik eğik yazının kavratılması, yazı bozukluğunun giderilmesi, öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin yapılması, yanlış ya da eksik etkinliklerin düzeltilmesi, 1. sınıfta okuma/yazma çalışmalarında karşılaşılan sorunlar ve derste kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin sorunlardır. Görülme sıklığı düzeyine göre diğer sorunlar ise; fiziki durum, hesap ayniyat, döner sermaye ve taşınır mal işleri, kurumların ihtiyaç ve fazlalıkları, büro işleri, personel işleri ve öğrenci işleridir.

Kurum denetim raporlarında fiziki duruma ilişkin tespit edilen sorunların dağılımı, tekrar edilme sıklığı ve yüzdelikleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2 Fiziki Durum

Alt Kategori	f	%
Okul ve bölümlerin temizliği	61	23,01
Sınıf düzeni	41	15,47
Bahçenin düzenlenmesi, ağaçlandırılması ve ağaçların bakımı	39	14,71
Bakım onarım	32	12,07
Yangından korunma araçlarının temini, yangın talimatnamesinin düzenlenmesi	23	8,67
Uygulama bahçesi	15	5,66
İhata duvarı	12	4,52
Kat yerleşim planı	11	4,15
Atatürk köşesi	10	3,77
Kalorifer dairesi	7	2,64
Kantin	6	2,26
Toplam	265	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi, “Okul ve bölümlerin temizliği” ile ilgili alt kategorinin diğer kategorilere göre denetim raporlarında 61 kez yazıldığı ve en çok yüzdeye (% 23,01) sahip olduğu görülmektedir. Okul ve bölüm temizliğinden, okulun yönetim odaları, derslikleri, oyun sahası gibi genel temizliğinin yanı sıra özellikle lavabo ve tuvaletlerin temizliği kastedilmektedir. Kurum denetim raporlarına göre, il eğitim denetmenlerinin okulların temizliğini yeterli görmedikleri, okulların ve bölümlerinin temizliğini sorun olarak görmektedir. Bu durum kurum denetim raporlarında; (İ.O.1) “okulun ve bölümlerinin genel tertip, düzen ve temizliğine dikkat edilmesi, öğrenci tuvaletlerine su temin edilerek mümkün olduğunca kullanılabilir hale getirilmesi” şeklinde belirtilmiştir.

Tablo 2’de “sınıf düzeni” ile ilgili alt kategorinin diğer alt kategorilere göre denetim raporlarında 41 kez yazıldığı ve en çok yüzdeye (% 15,47) sahip ikinci alt kategori olduğu görülmektedir. Bu durum kurum denetim raporlarında; (İ.O.4) “sınıfların İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 145. maddesine göre düzenlenmesi, pano oluşturularak etkinliklerin panolara asılması,” şeklinde belirtilmiştir. Tablo 2’de “Bahçenin düzenlenmesi, ağaçlandırılması ve ağaçların bakımı” alt kategorisinin kurum denetim raporlarında 39 kez tekrar edildiği ve (% 14,71) oranla “Okul ve bölümlerin temizliği” alt kategorisinden sonra en çok yüzdeye sahip üçüncü alt kategoriye sahip olduğu görülmektedir. Aksaray İlinin İç Anadolu Bölgesinde bulunduğu, bu bölgenin bitki örtüsü, özellikle ağaç yönünden ülkenin en fakir bölgesi olduğu, toprağın ağaç yetiştirilmesine uygun olmadığı, su kaynakları bakımından yetersiz olduğu da düşünüldüğünde, il eğitim denetmenlerinin okulların ağaçlandırılmasını ve bakımlarının yapılmasını sorun olarak gördükleri ve kurum denetim raporlarında yer verdikleri görülmektedir. Ayrıca okul bahçelerinin ağaç yönünden yetersiz olmasının İç Anadolu Bölgesinde bulunan Aksaray ilinde bulunan insanların ağaçla ilgili kültüründen kaynaklandığı da düşünülebilir. Bu durum kurum denetim raporlarında; (İ.O.2) “bahçenin ağaçlandırılması” şeklinde, İ.O.4) “bahçede bulunan ağaçların mevsimlik bakımlarının yapılması” şeklinde belirtilmiştir. Kurum denetim raporlarında müfettiş-

ler tarafından fiziki duruma yönelik olarak gördükleri dördüncü sıradaki en fazla yüzdeye sahip sorun olarak "binanın bakım onarımı" alt kategorisi gelmektedir. Kurum denetim raporlarında bu konunun (32 kez, % 12,07) orana sahip olduğu görülmektedir.

Denetimlerde okul binasının bakım onarımından binanın, çatısının, dersliklerin, ihata duvarının ve bölümlerinin onarımı, boya ve badanasının yapılıp yapılmadığına bakılmaktadır. Araştırma sonucuna göre okulların fiziki olarak yetersiz olduğu, okul binalarının ve bölümlerinin bakım ve onarıma ihtiyacı olduğu, okul binalarının temizliğinin de yetersiz olduğu görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim okullarının bakım, onarım, boya ve badanası için yeterince ödenek göndermediği ya da gönderilen ödeneğin zamanında gelmediğinden okulların bakımlarının okulların kapalı olduğu yaz döneminde bitirilemediği, ayrıca ödenek gelmediğinden mahalli imkanlarla yapılan bakım ve onarımın yeterli olmadığı sonucuna varılabilir. Bu durum kurum denetim raporlarında (İ.O.1.); "Okul çatısında oluşan kiremit kaymasının ve kırılmış olan kiremitlerin tamiratının yapılması", (İ.O.2) "okul binasının muhtelif yerlerinde oluşan sıva dökülmelerinin, badana boyalarının tadilatının yapılması", şeklinde belirtilmiştir. Kurum denetim raporlarında kurumun ihtiyaç ve fazlalıkları bölümünde "yatırım ve onarım" alt kategorisinin (% 37,77) orana sahip olmasının araştırmada çıkan bu sonucu desteklediği, ilköğretim okulu binalarının yatırım ve onarıma ihtiyacı olduğunun belirtildiği görülmektedir. Tablo 2'de en düşük frekansa sahip alt kategorinin "kantin" alt kategorisinin geldiği görülmektedir. Bu konunun kurum denetim raporlarında 6 kez belirtildiği ve (% 2,26) orana sahip olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla "kalorifer dairesi" (7 kez, % 2,64) ve okul tabelası (8 kez, % 3,01) alt kategorilerinin geldiği görülmektedir.

Tablo 2'ye göre denetim yapan denetmenlerin okul kantinleri, kalorifer dairesi ve okul tabelasının hazırlanarak asılması hususlarında sorun görmediklerinden kurum denetim raporlarında çok az yer verdikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca şehir merkezi dışındaki okullarda kantin bulunmaması, yine şehir merkezi dışındaki okulların ısınmasının soba ile yapılması nedeniyle kurum denetim raporlarında bu alt kategorinin en düşük frekans ve yüzdeye sahip olduğu düşünülmektedir. Bu durum kurum denetim raporlarında; (İ.O.3)"kantin denetleme komisyonunun her ay kantin denetlemesini yaparak, raporunun hazırlanması, dosyalanması, kantin çalışanlarının dışındaki şahısların kantine alınmaması", "kalorifer dairesine yakma ve bakım talimatının asılması, yangın tüpü temin edilmesi" şeklinde belirtilmiştir. Bu durum kurum denetim raporlarında; (İ.O.4) "Kurum levhasının mevzuatına göre hazırlanarak asılması" şeklinde belirtilmiştir.

Tablo 3 Eğitim-Öğretim Durumu

Alt Kategori	f	%
Öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin yapılması, yanlış ya da eksik etkinliklerin düzeltilmesi	92	6,81
Bitişik eğik yazının kavratılması, yazı bozukluğunun giderilmesi	124	9,19
Dil bilgisi,imla ve noktalama işaretlerini kullanma	82	6,07
Proje ve performans görevlerinin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve sunumu	176	13,04
Ürün dosyası oluşturma, ürün dosyasına konacak etkinlikler	48	3,55
Öğretmenin hazırlığı	55	4,07
Öğrencinin hazırlığı	42	3,11
Ölçme ve değerlendirme	53	3,92
Derste kullanılan yöntem teknik	82	6,07
Okulöncesi	36	2,66
Sürdürülen kampanyalar (Ana kız okuldayız)	23	1,70
Öğretim programları	16	1,18
1. sınıfta okuma/yazma çalışmaları	93	6,89
Öğrenci gözlem formları	52	3,85
Sosyal kulüp çalışmaları	53	3,92
Rehberlik çalışmaları	57	4,22
Öğretmenler kurulu	9	0,66
Zümre toplantıları	9	0,66
Şube toplantıları	7	0,51
Veli toplantıları	3	0,22
Etkinlik köşelerinin işlenmesi	33	2,44
Ünitelendirilmiş yıllık plan	23	1,70
Ders planları	16	1,18
Derslerin araç gereçle işlenmesi	47	3,48
Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler	19	1,40
İngilizce DyNet Programı	9	0,66
Sınıf kitaplıkları oluşturma ve okuma alışkanlığı	67	4,96
İstiklal marşı ve Gençliğe Hitabenin anlamıyla kavratılması	23	1,70
Toplam	1349	100

Tablo 3 incelendiğinde beklenildiği gibi “Eğitim Öğretim” kategorisinin alt kategorilerinin diğer “Fiziki Durum”, “Büro İşleri”, “Öğrenci İşleri”, “Personel İşleri” “Hesap Ayniyat Döner Sermaye, Taşınır Mal İşleri” ve “Kurumun İhtiyaç ve Fazlalıkları” kategorilerine göre daha fazla alt kategoriye sahip olduğu görülmektedir. Bu durum il eğitim denetmenlerinin eğitim öğretimi doğrudan ilgilendiren hususlara daha çok dikkat ettiği ve bunu kurum denetim raporlarında belirttiği sonucunu ortaya koymaktadır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Denetim Yönergesi ekinde yayımlanan Yönetici Denetim

Formu ve Öğretmen Denetim Formlarında, Eğitim Öğretim Durumu puan olarak en yüksek ve kapsamlı kategoriler olarak belirlenmiştir.

Tablo 3’de Eğitim Öğretim Durumu kategorisinin “proje ve performans görevlerinin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve sunumu” ile ilgili alt kategorinin diğer kategorilere göre denetim raporlarında 176 kez yazıldığı ve en çok yüzdeye (% 13,04) sahip olduğu görülmektedir. Proje ve performans görevlerinin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve sunumu alt kategorisine en yakın alt kategorinin “bitişik eğik yazının kavratılması” (114 kez, % 9,19) olduğu görülmektedir. Bunları “1. sınıfta okuma/yazma çalışmaları” alt kategorisinin (93 kez, % 6,89), “öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin yapılması, yanlış ya da eksik etkinliklerin düzeltilmesi” alt kategorisinin (92 kez, 6,81), “dil bilgisi, imla ve noktalama işaretlerini kullanma” ve “ders-te kullanılan yöntem teknik” alt kategorilerinin birlikte (82 kez, % 6,07) geldiği görülmektedir. Buna göre, öğretmenlerin, öğrencilerin proje ve performans görevlerini belirlemede, değerlendirmede ve sunumunda kendilerinden beklenen davranışı sergileyemediklerini göstermektedir. Alanda yapılan benzer içerikli diğer araştırmalarda, Hasırcı ve Bolat (2008), Acar ve Anıl (2009), Şeker (2009), tarafından yapılan araştırmada ulaşılan sonuçlara göre; öğretmenlerin genel olarak proje ve performans görevlerin yararlı buldukları, proje ve performans görevlerini uygulamada güçlüklerle karşılaştıkları, öğretmenlerin proje ve performans görevleri hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları proje ve performans görevlerinde aileden, materyallerden kaynaklanan sorunlar yaşadıkları, bu görevlerde özgünlük için öğretmenlerin katkıda buldukları, sınıf mevcutlarının kalabalık olmasından dolayı ve proje ve performans görevlerini değerlendirmede güçlük çektikleri, bulgularıyla örtüşmektedir. Kurum denetim raporlarında bu durum; (İ.O.5) “*Proje ve performans görevlerinin öğretim yılı başında ve dönem başlarında hazırlanarak öğrencilere duyurulması, hazırlanan ödevlerin/çalışmaların sınıf ortamında sunulmasına önem verilmesi, hazırlanan değerlendirme ölçeğine göre değerlendirilmesi*” şeklinde belirtilmiştir.

Eğitim Öğretim Durumu kategorisinde en fazla yüzdeye sahip ikinci sıradaki alt kategorinin “bitişik eğik yazının kavratılması” (114 kez, % 9,19) olduğu görülmektedir. Kurum denetim raporlarında bu durum (İ.O.6); “*bitişik eğik yazının kavratılması için çalışılması, yanlış yazılan ve bağlanan harfler üzerinde durulması*” şeklinde belirtilmiştir. Eğitim-Öğretim Durumu kategorisinde” 1. sınıfta okuma/yazma çalışmaları” alt kategorisinin (93 kez, % 6,89) oranla üçüncü sırada olduğu görülmektedir. Daha önce cümle yöntemiyle yapılan ilkokuma yazma çalışmaları yeni programla birlikte ses temelli cümle yöntemine göre yapılmaya başlanmış, bitişik eğik el yazısı çalışmaları 1. sınıftan itibaren vermeye başlanmıştır. Cümle sistemine göre ilkokuma yazma çalışmasını yürütmeye alışkanlık haline getiren öğretmenlerin yeni sisteme göre ilkokuma yazma çalışmalarını yürütmekte isteksiz davrandıkları, bu konuda sorunlar yaşadığı anlaşılmaktadır. Kurum denetim raporlarında bu durum (İ.O.7); “*okuma ve yazma çalışmalarına yeni program doğrultusunda devam edilmesi*”, (İ.O.8) “*Ses temelli cümle öğretimi yöntemlerinin yeniden incelenmesi, harflerin boyutlarına, yazılış örneklerine, harf ve kelime aralıklarına dikkat edilmesi*” şeklinde belirtilmiştir.

2005 yılında kademeli olarak uygulamaya konan öğretim programı ile birlikte öğrencilere ders kitaplarının yanı sıra öğrenci çalışma kitapları da verilmektedir. Programa göre öğretmenler, programda belirtilen kazanımları öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikleri yaptırarak ya da kendi yaptıkları etkinliklerle öğrencilere kazan-

dırmayı öngörmektedir. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikleri yaptırmak yerine, öğretmenlerin klasik anlatım yöntemiyle dersleri işleme eğiliminde olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin kazanımlar doğrultusunda yaptırılması hususunda yeterince başarılı olamadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Kurum denetim raporlarında bu durum (İ.O.9); “*Etkinliklerin kazanımlar doğrultusunda tam olarak yapılması, yalnız ve eksik etkinliklerin tamamlanması*” şeklinde belirtilmiştir. Williams’ın (1993), araştırma sonucunda; denetmenlerde bulunan kontrol listelerinin (değerlendirme formlarının) öğretmenlerin öğretim stratejileri ile ilgili bilgilerinin genişletilmesinde ve arttırılmasında yeterli olmadığı saptanmıştır. Değerlendirme işinin daha kapsamlı ve karmaşık bir süreç olduğu vurgulanmıştır. Bu nedenle öğretmenlerin daha geniş kapsamlı listelerle ve daha geniş boyutlarda değerlendirilmesinin gerektiği belirtilmiştir.

Yine Eğitim-Öğretim Durumu kategorisinde “dil bilgisi, imla ve noktalama işaretlerini kullanma” ve “derste kullanılan yöntem teknikler” (82 kez, % 06,07) oran ile birlikte en fazla yüzdeye sahip dördüncü sıradaki alt kategori olduğu görülmektedir.

Tablo 3’e göre öğretmenlerin, bitişik eğik yazının kavratılması sorununun yanı sıra öğrencilere dilbilgisi imla ve noktalama işaretlerini yeterince kavratamadıkları ve derslerde öğrencilerin konuları anlamaları ve anlamlandırmalarına yardımcı olacak yöntem teknik kullanmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kurum denetim raporlarında bu durum (İ.O.10); “*dil bilgisi, imla ve noktalama işaretlerinin kavratılarak kullanımlarının sağlanması*”, (İ.O.11); “*öğretim sürecinde konunun özelliğine uygun aktif öğrenme tekniklerinin uygulanmasına önem verilmesi, ünite bazında “kavram haritaları” ile ilgili çalışmalara önem verilerek, kavramların ve anlamlı öğrenmenin pekiştirilmesi*” şeklinde belirtilmiştir.

Eğitim-Öğretim kategorisinde “sınıf kitaplıkları oluşturma ve okuma alışkanlığı kazandırma” (67 kez, % 4,96), “rehberlik çalışmaları” (57 kez, % 4,22) ve “öğretmenin hazırlığı” (55 kez, % 4,07) alt kategorilerinin oldukça yüksek orana sahip olduğu, araştırma sonucuna göre öğretmenlerin sınıf kitaplıklarını oluşturma, kitap sağlama, öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada yeterince başarılı olamadığı, sınıf rehberlik çalışmalarını ve öğretmenin derse girmeden önce yapması gereken hazırlığı yeterince yapmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3’de en düşük frekansa sahip alt kategorinin ise “veli toplantılarının yapılması” (3 kez, % 0,22) olduğu, bunu sırasıyla şube toplantılarının yapılması (7 kez, % 0,51) ve öğretmenler kurulu toplantıları, zümre toplantıları, İngilizce DyNet Programının uygulanması alt kategorilerinin olduğu (9 kez, % 0,66) görülmektedir.

Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin bu durumu kavrayarak veli toplantılarını yaptıkları ortaya çıkmaktadır. Kurum denetim raporlarında veli toplantılarının içeriğinden çok toplantının yapılıp yapılmadığı hususu belirtilmiştir. Kurum denetim raporlarında bu durum; “*veli toplantısının yapılması*” şeklinde belirtilmiştir. Yine şube öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler toplantılarının öğretmenler tarafından yapıldığı araştırma sonuçlarına göre ortaya çıkmaktadır. Kurum denetim raporlarında bu toplantıların içeriğinden çok yapılıp yapılmadığı belirtilmiştir.

Tablo 3’de en düşük frekansa sahip alt kategorilerden biride (9 kez, % 0,66) DyNet Programıdır. Milli Eğitim Bakanlığının, SANKO Holding ile yaptığı sponsorluk protokolü ile uygulamaya konulan proje ile öğrencilerin, ilköğretim çağında İngilizceyi öğrenmesi amaçlanmıştır. Proje ile öğrencilerin, bilgisayar ortamında eğlenerek İngilizce öğrenmesi hedeflenirken, okullarında ise bilişim teknolojileri sınıflarında, evlerinde de kişisel bilgisayarlarında görsel ve işitsel olarak İngilizce dersi almaları sağlanmıştır. Bu projeye göre ilköğretim 4 ve 8. sınıflarda eğitim gören öğrencilere birer elektronik posta açılmasıyla başlayan program çerçevesinde öğrencilere, internet ortamında ders veriliyor ve ünite sonunda sınava tabi tutuluyor. Ayrıca öğretmenler de tüm öğrencilerini yine internet üzerinden takip ederek dil eğitimindeki gelişmelerini takip etmelerini kapsamaktadır. Ancak il genelindeki birçok ilköğretim okulunda DyNet İngilizce programını uygulayacak alt yapısının bulunmaması ve bu programı uygulayacak Bilişim Teknolojisi ve İngilizce Öğretmeni bulunmadığından, programın ilköğretim okullarında uygulama imkanı bulunmadığından araştırma sonuçlarında frekans ve yüzdesinin düşük çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 4 Büro İşleri

Alt Kategori	f	%
Zimmet defteri	20	27,39
Birifing dosyası	12	16,43
Gelen giden evrak defteri	11	15,06
Standart dosya planı	3	4,10
Şube öğretmenler kurulu karar defteri	3	4,10
Sivil savunma dosyası	3	4,10
Norm kadro uygulama dosyası	3	4,10
Sınıf geçme defteri	2	2,73
Zümre öğretmenler kurulu karar defteri	1	1,36
Toplam	73	100

Tablo 4 incelendiğinde “zimmet defteri” ile ilgili alt kategorinin diğer alt kategorilere göre denetim raporlarında 20 kez yazıldığı ve en çok yüzdeye (20 kez, % 27,39) sahip olduğu görülmektedir. Bu duruma göre ilköğretim okullarında yapılan denetimlerde zimmet defterleri oluşturulmadığı, ya da zimmet defteri tutulmadığı ortaya çıkmaktadır. Araştırmanın yapıldığı Aksaray İli ve İlçeleri küçük olduğundan burada çalışan öğretmen, idarecilerle memurların birbirlerini yakından tanıdıklarından okul yönetimleri resmi yazıları zimmet defterine kaydetmeden teslim etme eğiliminde oldukları düşünülmektedir. Bu durum kurum denetim raporunda (İ.O.12); “Zimmet defterine kurumdan çıkan evrakların işlenmesi ve zimmet karşılığı verilmesi” şeklinde belirtilmiştir.

Büro İşleri kategorisinde en çok yüzdeyle ikinci sırada (15 kez, % 20,54) yer alan “okul güvenliği” alt kategorisinin geldiği görülmektedir.

İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 89. maddesi gereğince hizmetli sayısı üç ve üstünde olan okullarda hizmetlilerden birinin okul güvenliği için gece nöbeti tutması gerekmektedir. Ancak okullarımızda hizmetli sayısının yetersiz olması nedeniy-

le gece nöbeti uygulanamamaktadır. Okullarda derslerin daha verimli işlenmesini sağlayan tepegöz, bilgisayar, projeksiyon makinesi vb. ile bilgi teknolojisi sınıflarının bulunması okullarda hırsızlık olaylarını arttırmıştır. Araştırma sonucuna göre okul güvenliğinin sağlanmasının ilköğretim okullarının denetimini yapan il eğitim denetmenleri tarafından sorun olarak görülerek denetim raporlarında yer verdikleri görülmektedir. Bu durum kurum denetim raporunda (İ.O.13); “*İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 89. maddesi doğrultusunda okul güvenliği ile ilgili yazının zamanında gönderilmesi*”, şeklinde belirtilmiştir.

Büro İşleri kategorisinde en çok yüzdeye sahip üçüncü sıradaki alt kategorinin (12 kez, %16,43) “*brifing dosyasının hazırlanması*” alt kategorisinin geldiği görülmektedir.

Brifing dosyası; okul müdürü tarafından hazırlanan, okulun tarihçesinin, okula ismini veren şahsın özgeçmişinin, okulda okutulan derslerin ve seçmeli derslerin belirtildiği, öğrenci başarılarının, okuldan mezun olan önemli şahsiyetlerin, sportif başarıların, bina, derslik durumunun, öğretmen, idareci, diğer personel durumunun, sınıf şube ve öğrenci sayılarının, okulun kendi imkanlarıyla çözülemeyen sorunları, bu sorunlara ilişkin yetkili makama iletilecek çözüm önerilerinin bulunduğu dosyadır.

Araştırma sonuçlarına göre ilköğretim okullarında yapılan denetimlerde ilköğretim kurumlarında tutulacak defter, çizelge ve dosyalarda belirtilen brifing dosyasının, kurum yöneticileri tarafından hazırlanmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum kurum denetim raporlarında (İ.O.14); “*brifing dosyası hazırlanması*” şeklinde belirtilmiştir.

Tablo 4’e bakıldığında en düşük frekansa sahip alt kategorinin (1 kez, % 2,36) ile “*zümre öğretmenler kurulu karar defterinin tutulması*” gelmektedir. İkinci sırada ise (2 kez, % 2,73) “*sınıf geçme defterinin düzenlenmesi*” geldiği görülmektedir. Araştırma sonucuna göre öğretmenler ve okul yönetimi tarafından zümre öğretmenler kurulunun zamanında yapıldığı ve sınıf geçme defterlerinin usulüne uygun tutulduğu sonucuna varılmaktadır.

Tablo 4’de en düşük frekansa sahip üçüncü sıradaki alt kategorilerin (3 kez, % 4,10) ile “*standart dosya planının oluşturulması*”, “*şube öğretmenler kurulu karar defteri oluşturma*”, “*sivil savunma dosyasının hazırlanması*” ve “*norm kadro uygulama dosyasının tutulması*”nın geldiği görülmektedir.

Tablo 5 Öğrenci İşleri

Alt Kategori	f	%
Devamsızlık	23	69,69
Taşınmalı öğrenciler	3	9,09
Yöneltilme	2	6,06
Öğrencilerin katıldıkları sosyal etkinlikler ve e-okula kaydedilmesi	5	15,15
Toplam	33	100

Tablo 5'e bakıldığında öğrenci devamsızlığı ile ilgili alt kategorinin diğer kategorilere göre denetim raporlarında 23 kez yazıldığı ve en çok yüzdeye (% 69,69) sahip olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenci işleri kategorisinde, öğrenci devamsızlıkları en büyük sorun olarak görülmektedir. Ülke genelinde olduğu gibi Aksaray İlinde de öğrencilerin ilköğretime devamlarında sorunlar yaşandığı sonucuna varılmıştır. Öğrenci devamsızlığının çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Öğrenci devamsızlıkları ile ilgili birçok araştırmalar yapılmış, öğrenci devamsızlıklarının bir değil birden çok nedeni olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu araştırmada öğrenci devamsızlığı alt kategorisinin yüksek bir (% 69,69) orana sahip olması öğrenci devamsızlıklarının Aksaray İlinde de ilköğretim okullarının en büyük sorunu olarak hala devam ettiği sonucunu ortaya koymaktadır. Bu durum kurum denetim raporlarında (İ.O.15); "devamsız öğrenci veya öğrenciler ile ilgili bilgilerin eksiksiz toplanması ve bu bilgilerin İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bildirilmesi" şeklinde belirtilmiştir.

Tablo 5'e göre, "öğrencilerin katıldıkları sosyal etkinlikler ve e-okula kaydedilmesi" alt kategorisinin denetim raporlarında 5 kez yazıldığı ve (% 15,15) orana sahip olduğu görülmektedir. Bu durum kurum denetim raporlarında (İ.O.16); "Öğrencilerin katıldıkları sosyal etkinliklerle ilgili çalışmaların e-okul sistemine kaydedilmesi" şeklinde belirtilmiştir. Bunu sırasıyla "taşınmalı öğrenciler" (3 kez, % 9,09) ve "yöneltilme" (2 kez, % 6,06) alt kategorilerinin geldiği görülmektedir.

Aksaray İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 2008-2009 eğitim öğretim yılı sürekli devamsız öğrenci sayısı, araştırma sonucunu desteklemektedir.

Tablo 6 Aksaray İl Millî Eğitim Müdürlüğü 2008-2009 Eğitim-Öğretim Yılı Sürekli Devamsız Öğrenci Durumu

Adres Durumu	Adresi Bilinen			Adresi Bilinmeyen			Toplam		
	K	E	T	K	E	T	K	E	T
Yurt İçinde	159	104	263	130	106	236	289	210	499
Yurt Dışında	152	165	317	224	201	425	376	366	742
Toplam	311	269	580	354	307	661	665	576	1241

Aksaray genelinde adresi bilinen 580 öğrenci, adresi bilinmeyen 661 öğrenci olmak üzere toplam 1241 öğrencinin sürekli devamsız öğrenci olduğu, bu devamsız öğrencilerin çoğunluğunu kız öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 7 Personel İşleri

Alt Kategori	f	%
Personel devamsızlık defteri tutulması	17	32,07
İzin/rapor defteri tutulması	14	26,41
Personelin denetlenmesi	14	26,41
Personel şahsi dosyası oluşturma	6	11,32
Aday öğretmen işlemleri	2	3,77
Toplam	53	100

Tablo 7'ye bakıldığında İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin sonunda yayımlanan Ek-14'de İlköğretim Kurumlarında tutulacak defter, çizelge ve dosyalar da belirtilen "personel devamsızlık defteri tutulması" alt kategorisinin denetim raporlarında 17 kez tekrar edildiği ve (% 32,07) orana sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin ek derslerinin ödenmesinde esas alınan personel devamsızlık defterinin tutulmasının denetimlerde problem olarak görüldüğü ve denetim raporlarında yer verildiği, aynı zamanda "izin/rapor defteri tutulması" alt kategorisinin (14 kez, % 26,41) oranla ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Bu durum kurum denetim raporlarında (İ.O.4); "*Personel devamsızlıklarının personel devam devamsızlık defterine, alınan izin/raporların, izin/rapor defterine yazılması*" şeklinde belirtilmektedir.

Tablo 7'ye bakıldığında "personel denetlemesi" alt kategorisinin (14 kez, % 26,41) oranla izin/rapor defteri tutulması ile birlikte ikinci sırada bulunduğu görülmektedir.

Araştırma sonucuna göre ilköğretim okulu müdürlerinin görev tanımlarında belirtilen hususlardan biri olan personel denetlemesinin kurum müdürleri tarafından yeterince yerine getirilmediği anlaşılmaktadır.

Bu durum kurum denetim raporlarında (İ.O.4); "*okul müdürünün okulda çalışan bütün öğretmenlerin derslerine girerek denetlemesi, sınıflarda tespit edilen problemlerin çözümüne yönelik öneriler getirilmesi*" şeklinde belirtilmiştir.

Personel işleri kategorisinde en düşük yüzdeye sahip alt kategorinin (2 kez, % 3,77) oranla "aday öğretmen işlemleri" ve (6 kez, % 11,32) oranla "personel şahsi dosyası oluşturma" alt kategorisinin geldiği görülmektedir. Aday öğretmen işlemleri alt kategorisinin düşük çıkmasının Aksaray İline, Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerine göre yeni öğretmen atamasının sınırlı olmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 8 Hesap Ayniyat Döner Sermaye ve Taşınır Mal İşleri

Alt Kategori	f	%
Okul aile birliğinin kurulması, defter ve dosyalarının tutulması	44	32,35
Taşınır mal listelerinin bölümlere asılması	34	25,00
Eşyalar üzerine taşınır mal eşya numaralarının yazılması	44	32,35
Taşınır mal sayımı, yıpranan eşyaların düşümü	14	10,29
Toplam	136	100

Tablo 8'e bakıldığında en fazla frekansa ve yüzdeye sahip alt kategorinin (44 kez, % 32,35) oran ile "okul aile birliğinin kurulması, defter ve dosyalarının tutulması" ve "eşyalar üzerine taşınır mal eşya numaralarının yazılmasının" geldiği görülmektedir.

İlköğretim okullarında okul giderlerinin karşılanması için bakanlık tarafından yeterince ödenek gönderilmediğinden, okul giderlerinin bir kısmı okul aile birliği tarafından karşılanmaktadır. Denetim yapan müfettişlerce okul aile birliğinin kurulması ve birliğe ait defter ve dosyaların tutulmasının sorun olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu durum kurum denetim raporlarında (İ.O.4); "okul aile birliğinin kurulması, karar defteri, işletme defteri oluşturulması ve zamanında tutulması" şeklinde belirtilmiştir.

İlköğretim Kurumlarında demirbaş A, B ve C demirbaş defteri tutulurken 18/01/2007 tarihinde Taşınır Mal Yönetmeliğinin yayınlanmasından sonra ilköğretim kurumlarında bulunan eşyalar internet ortamında tutulmaya başlanmıştır. Yapılan denetimlerde eşyalar üzerine taşınır mal eşya numaralarının yazılması sorun olarak görülmektedir. Yine taşınır mal listelerinin bölümlere asılması (34 kez, % 25,00) ile en fazla yüzdeye sahip alt kategori olduğu görülmektedir. Bu durum kurum denetim raporlarında (İ.O.17); "taşınır malların üzerine tif numaralarının yazılması, bölümlere eşya listelerinin asılması" şeklinde belirtilmiştir.

Buna karşın taşınır mal sayımı ve yıpranan eşyaların (14 kez, % 10,29) ile en düşük düzeyde çıktığı görülmektedir. İlköğretim okullarında taşınır malların internet ortamında bulunduğundan sayım işi yapılmısa da, yıl sonunda taşınır mal listelerinin çıkarılması nedeniyle araştırmada düşük çıkmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Tablo 9 Kurumun İhtiyaç ve Fazlalıkları

Alt Kategori	f	%
Yatırım ve Onarım	51	37,77
Donatım	40	29,62
Fazlalıklar	5	3,70
Toplam	135	100

Tablo 9'a bakıldığında kurumun ihtiyaç ve fazlalıkları kategorisinde en fazla frekans ve yüzdeye sahip alt kategorilerin sırasıyla yatırım ve onarım ihtiyacının 51 kez tekrar edildiği (% 37,77) orana sahip olduğu, personel ihtiyacının 39 kez tekrar edildiği (% 28,88) orana sahip olduğu, donatım ihtiyacının 40 kez tekrar edildiği (% 29,62) orana sahip olduğu ve kurum fazlalıklarının ise 5 kez tekrar edildiği ve (% 3,70) orana sahip olduğu görülmektedir.

Bu durum kurum denetim raporlarında (İ.O.18); **Personel:** "Norm Kadroya göre 1 Rehberlik, 3 Okul Öncesi, 1 Fen ve Teknoloji, 3 Özel Eğitim, 1 Beden Eğitimi, 2 Teknoloji Tasarım Öğretmenine ihtiyaç var", **Yatırım-Onarım:** "Okulun normal öğretime geçebilmesi için ek binaya, B ve C Blok binalarının çatı onarımına ihtiyacı var", (İ.O.19), **Donatım;** "Çok amaçlı salon için 60 sandalye, Bilgi Teknoloji Dersliği için klima, taşınır öğrencilere ait yiyeceklerin saklanması için bir buzdolabına ihtiyaç var" şeklinde belirtilmiştir.

Kurumun fazlalıkları bölümünde ise genellikle okulda bulunan öğrenci sıralarının fazlalıkları yazılmıştır. Bu durum kurum denetim raporlarında (İ.O.20); "50 takım öğrenci sırası fazla" şeklinde belirtilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre ilköğretim okullarının personel, yatırım-onarım ve donatıma ihtiyaçlarının bulunduğu anlaşılmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma

Kurum denetim raporlarında alt kategorilerin eğitim öğretim durumu bölümünde yoğunlaştığı, denetim yapan denetmenlerin eğitim öğretim durumuna daha çok dikkat ettiği, ilköğretim okullarında karşılaşılan sorunların eğitim öğretim konularında yoğunlaştığı görülmektedir. Okulun var oluş nedeni milli eğitimin amaçlarının gerçekleşmesidir. Amaçlar, öğrenme-öğretme süreciyle sınıfta / okulda gerçekleşir. Bu bağlamda, denetim raporlarında eğitim öğretim konularına önem verilmesi denetimin amacına da uygun düşmektedir.

İlköğretim okullarında 2005 öğretim yılından itibaren uygulamaya konan yeni öğretim programında proje ve performans görevlerinin belirlenmesinde, değerlendirilmesinde ve sunumunda problem yaşandığı denetim raporlarında birinci sırada yer almaktadır. Uygulamaya konulan çağdaş öğretim programlarına uygun alt yapının oluşturulması, öğretmen, yönetici ve velilerin bu konuda bilgilendirilmesi gerekmektedir. Diğer yandan, öğretmen yetiştiren kurumların da bu değişime uygun program geliştirme çalışmaları ve uygulamaları beklenir. Öğretmen adayları öğretmenlik görevlerine donanımlı olarak hazırlanmış olurlar.

Bitişik eğik yazının öğrencilere kavratılması ve kullanılması hususunda problem yaşandığı, bu becerinin öğretmenler tarafından öğrencilere tam olarak kavratılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin eğik yazı konusunda yetersizliği ya da ilgisizliği söz konusudur. Diğer yandan eğik yazı günlük yaşantı da pek fazla kullanılmamaktadır.

Dilbilgisi, imla ve noktalama işaretlerinin öğrencilere kavratılması ve kullanılmasında başarılı olunamadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Dil bilgisi konusunda öğretmenlerin yetersizliğini gidermek için bütün öğretmenlerin hizmetiçi eğitime katılmaları sağlanabilir. Anadil çok önemlidir. Anadilini iyi kullanamayan öğrenciler diğer bir yabancı dili öğrenmede zorlukla karşılaşmaktadır. İletişim aracı olan dili iyi kullanmama durumu diğer bütün konuların öğrenilmesinde güçlüklerle karşılaşılmasını da getirmektedir.

Öğretmenlerin derslere yeterince hazırlıklı gelmedikleri, derslerde yeterince öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İki saatlik bir dersin verimli geçebilmesi için öğretmenin en az iki saat ders öncesinde hazırlık yapması gerekir. Eğitimde tesadüflere yer verilmemelidir. Derslere planlı bir şekilde girilip zamanın en etkili bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak dersler değişik yöntemlerle işlenmelidir. Bunun içinde öğretmenlerin çağdaş öğretim yöntemleri konularında sürekli eğitimleri sağlanmalıdır.

Sınıf kitaplıkları oluşturma ve öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada sorunlar yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim örgütleri öğrenen örgüt olmak durumundadır. Doğru bilginin kaynağı okuma olduğu varsayılırsa, sınıf ve okul kitaplıkları kurularak öğrenciler okumaya yönlendirilmeli, çok kitap okuyan öğrenciler ödüllendirilmelidir.

Denetim yapılan ilköğretim okullarında rehberlik çalışmalarının ve sosyal etkinlik çalışmalarının yeterince yapılmadığı ortaya çıkmıştır. İlköğretim, çocuklara genel vatandaşlık ve yaşam becerilerinin kazandırıldığı temel eğitim aşamasıdır. Öğrenciler, sosyal etkinliklerle gerçek hayata hazırlanacaklardır. Rehberlik hizmetleri ile kendilerini tanıyıp, yeteneklerinin farkına varmaları sağlanacaktır. Özellikle mesleki yönlendirme ile ilgi, istek ve yeteneklerine göre bir mesleğe yönelerek yaşam boyu mutlu ve verimli olacaktır.

Denetim yapılan ilköğretim okullarında dersin, anlatılan konuların somutlaştırılmasında ve anlaşılmasında öğretmen ve öğrenci açısından son derece önemli olan harita, levha, grafik, afiş, vb. materyallerin sınıflarda yetersiz olduğu belirlenmiştir. Çoklu zeka kuramına göre her öğrenciye hitap eden öğretim yaklaşımlarının uygulanabilmesi için uygun öğretim materyallerinin sağlanması gerekir. Bazı öğretim materyalleri öğretmen ve öğrencilerle birlikte okullarda hazırlanabilir. Ancak, bazı öğretim materyalleri de MEB'ca sağlanmalıdır. Öğretim materyalinin okullarda olmasından da önemli olan, varolanların etkili ve verimli bir şekilde kullanılmalarıdır. Önemli olan pahalı materyal değil, eğitici özelliği olan ve etkili kullanılan materyallerdir.

İlköğretim okullarının binalarının bakım ve onarıma ihtiyacı bulunduğu, okulların genel temizliğinin ve ağaçlandırma çalışmalarının yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. İlköğretim okullarının hiç ödeneği yoktur. Okullar kendi çabaları ve çevrenin katkılarıyla ihtiyaçlarını gidermektedir. Eğitim öğretimin sağlıklı işleyebilmesi için fiziki ortamın ve çevre temizliğinin sağlanması gereklidir.

İlköğretim okullarında okul güvenliğinin sağlanmasında ve ilköğretim kurumlarında tutulması gereken dosya ve defterlerin yöneticiler tarafından hazırlanmasında sorunlar yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin güvenli ve temiz bir ortamda ders yapmaları için okul yönetimlerince gerekli tedbirler alınmalıdır. Okul yönetimleri de bu konuda maddi yönden desteklenmelidir. Ayrıca, okul yönetimi ve öğretmenlerin belli bir düzen içinde çalışmalarını sağlayacak dosya ve defterleri amacına uygun bir şekilde, zamanında doldurmaları gerekmektedir.

İlköğretim okullarında öğrenci devamsızlığının en büyük sorun olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin devamsızlık nedenleri araştırılarak, okula devam özendirilmelidir. Okulların eğitsel etkinliklere daha çok önem vermesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Taşınır malların sayımı, listelenerek bölümlere asılması ve eşyalar üzerine taşınır malların numaralarını yazılmadığı ortaya çıkmaktadır. Okul ve sınıflarda bulunan eşyalar listesi oluşturularak belli yerlere asılması gerekmektedir.

Sonuçlar

Kurum denetim raporlarına göre en çok karşılaşılan sorun eğitim öğretim hizmetleri alanındadır. Eğitim öğretime ilişkin başlıca sorunlar; proje ve performans görevlerinin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve sunumunda karşılaşılan sorunlar. Bitişik eğik yazının kavratılması, yazı bozukluğunun giderilmesi, öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin yapılması, yanlış ya da eksik etkinliklerin düzeltilmesi, 1. sınıfta okuma/yazma çalışmalarında karşılaşılan sorunlar ve derste kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin sorunlardır.

Fiziki durum ile ilgili olarak, okul ve bölümlerin temizliği, sınıf düzeni, bahçenin düzenlenmesi, ağaçlandırılması ve ağaçların bakımı, bakım onarım gibi sorunlardır. Diğer sorunlar ise, kurumların ihtiyaç ve fazlalıkları, hesap ayniyat döner sermaye ve taşınır mal işleri, büro, personel ve öğrenci işleridir.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak öneriler şu şekilde belirtilebilir:

1-İlköğretim okullarında görev yapan yöneticiler ve öğretmenlere öğretim programının uygulanması konusunda, bitişik eğik yazıyı kullanma, kavratma, öğretim yöntem ve teknikleri konularında hizmetiçi eğitim verilmelidir.

2-Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim okullarının yatırım-onarım ve donatımı için yeterince ödenek ayrılması, okullara yapılacak bakım ve onarımların okulların kapalı olduğu yaz döneminde bitirilmelidir.

3-İlköğretim okullarının eğitim personeli ve yardımcı hizmetli personeli ihtiyacının giderilmesi, okul ve çevre temizliğine gereken önemin verilmelidir

4-Okullarda sınıf kitaplıklarının zenginleştirilmesi yönünde kampanyalar başlatılması, öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırılması için okuma etkinlikler düzenlenmelidir.

5-Ağaç yönünden çok fakir bölgelerde (örneğin, İç Anadolu Bölgesi gibi) bulunan okulların ağaçlandırılması için Gıda,Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile işbirliği yapılmalıdır.

6-Öğrenci devamsızlıklarının önlenmesi için öğrencilerin okula devam etme-me, okulu terk etme nedenleri araştırılmalı ve okula devam özendirilmelidir.

7-Öğrencilere temiz ve sağlıklı eğitim ortamı sağlanmalı özellikle, sağlıklı bir ortamda yemek yemeleri için taşıma yapılan ilköğretim okullarına uygun mekanlar yapılmalı, taşıma yapan personel eğitimden geçirilmelidir.

Kaynakça

- Acar, M. & Anıl, D. (2009). Sınıf öğretmenlerinin performans değerlendirme sürecindeki değerlendirme yöntemlerini kullanabilme yeterlilikleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2(3), 354-363.
- Andrews, V.(1991). A quantitative study if classroom teachers and supervisory principals perceptions regarding evaluation: The Louisiana teacher evaluation program. *Dissertation Abstracts International*. 52(4), 120.
- Aydın, M. (1993). *Çağdaş eğitim denetimi*. Ankara: Pegem, Yayınları.
- Başar, H. (1993). *Eğitim denetçisi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Başaran, A.(1986). İlköğretim okullarında grupla denetim uygulamaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çığ, D. (2006). İlköğretim denetmenlerinin denetim sonunda getirmiş oldukları önerilerin yöneticiler tarafından yerine getirilme düzeyi ve engelleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Dündar, A.A. (2006). İlköğretim okullarında yapılan denetimin okul başarısı ve gelişimi üzerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Hasırcı, Ö. & Bolat, Y. (2008). İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi proje ve performans görevlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *1.Ulusal Eğitim Programları Kongresi*, (13-15 Mayıs 2010), Balıkesir.
- Karagözoğlu, G. (1972) *Türk eğitim düzeninde bakanlık müfettişlerinin rolü*. Araştırma özeti. Ankara: MEB Planlama Araştırma ve Koordinasyon Dairesi.
- Kaya,Y.K. (1991). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Bilim Yayınları.
- Miles, M. B. & Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis: An Expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi. (2001). MEB Tebliğler Dergisi, 2521, 01/02/2001.
- Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği. (1999).
- T.C. Resmi Gazete, 23785, 13/08/1999.
- Olgun, R. (2005). İlköğretim okulu müdür ve müdür yardımcılarının ilköğretim denetmenlerinin yapmış olduğu denetim etkinliklerine ilişkin görüşleri Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Okutan, M.(1996). İlkokullarda kurum denetiminin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Partricia, M.C. (1993). "Clinical supervision of psychology" a survey of experienced practitioners. *Professional Psychology Research and Practice*.
- Richard, P.H. (1985). Pragmatic blending of clinical models in the supervisory relationships, *The Clinical Supervisor*, 3(4), 23-46.
- Sergiovanni, T.J, and Starratt, R.J. (2002). *Supervision: A redefinition*. New York. Mc.Graw-Hill Book Inc.

◆ Ayhan Can / Atilâ Yıldırım

- Şeker, M. (2009). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova üniversitesi, Adana
- Taymaz, H. (1982). Denetim. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Terzi, A.R. (1996). İlköğretim müfettişlerinin teftiş sorunları (Ankara ili örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünal, A. ve Kantar, Ş. (2011). Problems of assistant supervisors in primary education. *İlköğretim Online*, 10(1), 180-196.
- Ünal, A., Yavuz, M. & Küçükler, E. (2011). ilköğretim müfettişlerinin öğretim yılı sonu raporlarına göre Konya ili eğitim sorunlarının değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17 (2), 247-276.
- Williams, F. (1993). Clinical supervision implementation strategies and behavioral changes:an ethnography of elementary school personel, *Dissertation Abstracts International*, 54(7), 2425-A.
- Yalçın, M. (2001). İlköğretim okullarında kurum denetiminde karşılaşılan sorunlar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. (2006). İlköğretim müfettiş yardımcılarının yetiştirilmesi. *S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 715-728.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (1998). İlköğretim okullarında ders denetiminde karşılaşılan sorunlar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ACCORDING TO THE AUDIT REPORTS OF INSTITUTION ISSUES OF PRIMARY SCHOOLS*

Ayhan CAN**

Atilâ YILDIRIM***

Abstract

The aim of this study is to determinate the views of primary school problems according to agency audit report. Research, the overall survey model. The data were collected through document review of qualitative research techniques. Aksaray Province, Central, and the townships of data from this study in 145 primary schools in 2008-2009 were obtained from control. The collected data were analyzed with the content analysis. The research results, reports from different institutions have been identified 67 problem. These are physical condition, educational status, office jobs, student affairs, personnel affairs, accounting and inventory revolving movable property affairs of the institution's needs and the size of redundancy is considered. The most important issue audit reports on institution of education works (66.03%). Others, however, the physical condition (12.97%), working capital and movable property inventory accounting jobs (6.65%), the institutions' needs and surplus (6.60%), clerical jobs (3.57%), personnel affairs (% 2.59), and student affairs (1.56%), respectively. The most important problems in primary schools; "performance tasks, projects and identification, evaluation and presentation", "Italic writing, teaching writing disorder remedy", "first grade reading/writing activities", "student activities in the workbook done, wrong or incomplete correction of the events", "grammar, spelling, and punctuation to use", "cleaning schools and departments", "class order", "landscape gardening, reforestation, and maintenance of the trees", "maintenance and repair" can be listed as.

Key Words: Audit report of the institution, primary education, provincial education supervisor, agency audit

* Ayhan Can's was graduate thesis.

** Aksaray Provincial education supervisor.

*** Assistant Professor Dr. Necmettin Erbakan University A.Keleşoğlu Faculty of Education